

Jüri-Ott Salm
Jüri Kõre

Teie 21.12.2017
Meie 18.01.2018 nr 1-5/20419

**Vastus arupärimisele linna osalusega
äriühingute, sihtasutuste ja
mittetulundusühingute nõukogude ja juhatuste
liikmete määramise kohta**

Lugupeetud Jüri-Ott Salm ja Jüri Kõre

Esitasite 21.12.2017 arupärimise linna osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute nõukogude ja juhatuste liikmete määramisega seoses.

Olete oma arupärimises tsiteerinud ja viidanud 2011. aastal Sisekaitseakadeemias valminud Toomas Plaado magistritööle "Kohaliku omavalitsuse äriühingu politiseerumine kui korruptsioonirisk".

Kahetsusväärset olete oma arupärimises Toomas Plaado eelmainitud magistritöö meelevaldselt sidunud Tartu endiste abilinnapeade suhtes menetletavate kriminaalasjadega. Juhin Teie tähelepanu asjaolule, et käimasolevad uurimised ei ole kuidagi seotud linna osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute nõukogude ja juhatuste liikmete määramisega. Samuti juhin Teie tähelepanu asjaolule, et kuigi eelmainitud magistritöös on viidatud kohaliku omavalitsuse äriühingu politiseerimisele kui võimalikule korruptsiooniriskile, ei ole selles välja toodud ühtegi konkreetset Tartu linna puudutavat juhtumit, mille puhul saaks rääkida sellise riski realiseerumisest või konkreetsetest etteheidetest linnavalitsuse ja linna osalusega äriühingute juhtimisorganite liikmete tegevusele. Magistritöös on toetunud ekspertide subjektiivsetele hinnangutele, kusjuures tööst ei ole võimalik tuvastada, millisele objektiivsele teabele need eksperdid seejuures tuginesid. Eelnevat arvestades ei pea ma võimalikuks arupärimise vastuses selliste seisukohtade üle pikemalt diskuteerida. Eelistan konkreetset ja esitan alljärgnevalt vastused teie konkreetsetele küsimustele.

1. Millistel alustel toimub linna esindajate määramine linna osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute nõukogudesse ja juhatustesse?

Oluline on esmalt täpsustada, milline on linnavalitsuse sellekohane seadusest tulenev pädevus.

Kohaliku omavalitsuse üksuste osalemist juriidilistes isikutes reguleerib kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 35. Viidatud paragrahvi lõige 3 sätestab, et sihtasutuse, mille ainuasutajaks on vald või linn, samuti osaühingu või aktsiaseltsi, mille ainsaks osanikuks või aktsionäriks on vald või linn, asutamise, ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise ja lõpetamise otsustab ning põhikirja ja selle muudatused kinnitab kohaliku omavalitsuse volikogu. Sihtasutuse, osaühingu või aktsiaseltsi nõukogu liikmed nimetab, samuti muid asutaja, osaniku või aktsionäri õigusi teostab valla- või linnavalitsus. Kui osaühingul ei ole nõukogu, nimetab valla- või linnavalitsus osaühingu juhatuse liikmed.

KOKS § 35 lg 4 näeb ette, et kui sihtasutusel on mitu asutajat või kui äriühingus osaleb lisaks linnale või vallale ka teisi osanikke või aktsionäre, samuti kui vald või linn osaleb liikmena

mittetulundusühingus, otsustab osalemise ja selle lõpetamise valla- või linnavolikogu. Muus osas teostab osaniku-, aktsionäri-, asutaja- või liikmeõigusi valla- või linnavalitsuse poolt nimetatud isik.

Eelnevast tuleneb, et linnavalitsusel on seadusest tulenev pädevus otsustada sihtasutuse, mille ainuasutajaks on linn, samuti osaühingu või aktsiaseltsi, mille ainsaks osanikuks või aktsionäriks on linn, nõukogu liikmete (ja juhul kui osaühingul ei ole nõukogu, siis osaühingu juhatuse liikmete) nimetamise üle.

Selliseid juriidilisi isikuid on Tartus kokku 12 - OÜ Anne Saun, OÜ Tartu Linna Polikliinik, AS Tartu Turg, OÜ Tartu Veekeskus, AS Tartu Veevärk, SA Tartu Eluasemefond, SA Tartu Kultuurkapital, SA Tartu Loomemajanduskeskus, SA Tartu Perekodu Käopesa, SA Tartu Sport, SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus ja SA Tähtvere Puhkepark.

Lisaks eelnimetatud linna ainuasutatud sihtasutustele võib mitme asutajaga (kellest üks on Tartu linn) sihtasutuste puhul linnavalitsuse poolt nõukogu liikme määramise pädevus tuleneda vastava sihtasutuse põhikirjast. Selliseid sihtasutusi on kokku 11 - SA Tampere Maja, SA Tartu Jaani Kirik, SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus, SA Tartu Kiirabi, SA Tartu Muusikafestival, SA Tartu Pauluse Kirik, SA Tartu Rahvaülikool, SA Tartu Teaduspark, SA Tartumaa Turism, SA Tartu Ülikooli Kliinikum ja SA Teaduskeskus Ahhaa.

2. Milliste valikukriteeriumite alusel valitakse välja isikud, keda määratakse nõukogudesse ja juhatustesse? Kuidas ja kelle osalusel toimub valikuprotsess?

Kõik nõukogudesse ja juhatustesse nimetatud isikud peavad vastama teatud kohustuslikele nõuetele. Sellekohased üldised nõuded tulenevad sihtasutuste seadusest ja äriseadustikust aga oluline on siinjuures osundada järgmistele spetsiifilistele nõuetele.

KOKSi § 35 lõikest 3¹ tuleneb nõue, et sihtasutuse või mittetulundusühingu, mille asutajaks on vald või linn, osaühingu või aktsiaseltsi, mille osanikuks või aktsionäriks on vald või linn ning valla või linna valitseva mõju all oleva üksuse juhtorgani liikmeks ei või olla isik:

- 1) kelle süüline tegevus või tegevusetus on kaasa toonud isiku pankroti;
- 2) kelle süüline tegevus või tegevusetus on kaasa toonud juriidilisele isikule antud tegevusloa kehtetuks tunnistamise;
- 3) kellel on ärikeeld;
- 4) kelle süüline tegevus või tegevusetus on tekitanud kahju juriidilisele isikule;
- 5) keda on majandusalase, ametialase või varavastase kuriteo eest karistatud;
- 6) kellel on selle eraõigusliku juriidilise isikuga seotud olulised ärihuvid, mis väljenduvad muu hulgas olulise osaluse omamises selles juriidilises isikus väärtpaberituru seaduse § 9 tähenduses või kuulumises sellise äriühingu juhtorganisse, kes on selle eraõigusliku juriidilise isiku oluline kaupade müüja või ostja, teenuste osutaja või tellija.

Tartu Linnavolikogu on linnavalitsuse ettepanekul lisaks eeltoodud nõuetele 12.09.2013 Tartu linnavara eeskirjas kehtestanud nõuded ka nõukogu liikmetele. Tartu linnavara eeskirja § 37 näeb ette, et linna osalusega eraõigusliku isiku nõukogu liikmeks võib määrata isiku, kellel on eraõigusliku isiku tegevus- ja finantsvaldkonda arvestades ülesannete täitmiseks vajalikud teadmised ja kogemused ning kes on võimeline tegutsema temalt oodatava hoolsusega ja tema ametikohale esitatavate nõuete kohaselt, lähtudes eraõigusliku isiku eesmärkidest ja huvidest ning vajadusest tagada linna huvide tõhus kaitse.

Eeltooduga seoses peab nõukogu liikme kandidaat esitama enda kohta vähemalt järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi, isikukood või selle puudumisel sünniaeg, elukoha aadress ja haridus;

- 2) täielik ülevaade viimase viie aasta töö- ja ametikohtadest koos tähtaegadega, sealhulgas andmed osalemise kohta eraõigusliku isiku juhtorganis;
- 3) viimase viie aasta andmed pankrotistunud või sundlõpetatud eraõiguslike isikute kohta, milles isiku osalus pankroti väljakuulutamise või sundlõpetamise hetkel oli suurem kui 10 protsenti aktsia- või osakapitalist või mille nõukogu või juhatuse liige ta sellel hetkel oli;
- 4) andmed karistusregistrisse kantud karistuste kohta.

Nõukogu liikme kandidaadiks valitud isik peab ühtlasi kinnitama, et on teadlik seadustes ja Tartu linnavara eeskirjas nimetatud eraõigusliku isiku juhtorgani liikme kohta sätestatud nõuetest ning ta vastab nimetatud nõuetele.

Kandidaatide osas teevad valiku koalitsioonipartnerid koostöös. Ettepaneku linnavalitsusele teeb linnapea. Otsuse nimetamise kohta teeb linnavalitsus oma korraldusega.

Kõik linnavalitsuse poolt nimetatud isikud vastavad eespool toodud kriteeriumitele.

3. Miks nõukogudesse määratakse linnavolikogu liikmeid?

Linnavolikogu liikmeid määratakse nõukogudesse põhjusel, et tegemist on väarikate, aktiivsete, eespool toodud kohustuslikele nõuetele vastavate isikutega, kelle kaudu on võimalik tagada ühingute tegevuses linna huvide järgimine.

4. Kuidas linnavalitsuse poolt volikogu liikmete määramisel äriühingute nõukogudesse välditakse volikogu liikmete huvide konflikti volikogus linnavalitsust puudutavate otsuste vastuvõtmisel?

Sellise konflikti tekkimise võimalus on teoreetiline ja ei põhine objektiivselt millelgi. On ekslik väita, et volikogu liikmetest linnaga seotud ühingute nõukogude liikmed oleksid justkui linnavalitsuse esindajad ja seeläbi ka oma muus ametialases tegevuses linnavalitsusest sõltuvad. Linnaga seotud ühingute nõukogude liikmed esindavad oma tegevuses Tartu linna, mitte linnavalitsust.

KOKSi § 17 lõikest 2 tuleneb, et volikogu liige on sõltumatu ja ta juhindub oma tegevuses seadusest, valla või linna õigusaktidest ning valla- või linnaelanike vajadustest ja huvidest. Kui küsimuses viidatud teoreetiline huvide konflikti situatsioon peaks praktikas siiski aset leidma, siis KOKSi § 17 lg 5 annab volikogu liikmetele selleks selge tegutsemisjuhise - volikogu liige ei tohi osa võtta volikogu sellise üksikakti arutamisest ja otsustamisest, mille suhtes talle laieneb toimingupiirang korruptsioonivastases seaduses sätestatu kohaselt. Tartu Linnavalitsus on seisukohal, et Tartu Linnavolikogu liikmed on pädevad selliste olukordade äratundmisel ja sellest johtuvate järelduste tegemisel.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Urmas Klaas
linnapea